

Hvítabók er ikki hvít

Javnaðarflokkurin ivast í, um Hvítabók í veruleikanum er hvít. Flokkurin grundar hendan íva á, at arbeiðssetningurin í Hvítubók beinleiðis er at finna útav, hvussu Føroyar kunnu skipast sum fullveldi, í staðin fyri at lýsa ymsar møguleikar

JOHN JOHANNESSEN

Loksins ger Javnaðarflokkurin sínar viðmerkingar til Hvítubók. Tær allar fyrstu komu í formansfrágreiðingini á landsfundi floksins í Skopun leygarkvöldið, og gjáramorgunin helt flokkurin tíðindafund á Gamla Apoteki, har viðmerkingar til Hvítubók og ríkisrættarlugu stóðu Føroya vóru einasta evnið á skránni.

Hvítubók fær av at vita frá Javnaðarflokkinum. Tað fyrsta, flokkurin bitur merki í, er, at arbeiðssetningurin í bókini er at finna ein loysn til føroyskt fullveldi. Og tá hetta er arbeiðssetningurin, heldur Javnaðarflokkurin stóran íva vera um, um talan í veruleikanum er um eina Hvítubók. Tí ein slík eigur jú at vera neutral, og lýsa aðrar møguleikar viðvíkjandi ríkisrættarlugu stóðuni.

Søluátak

Formaður Javnaðarfloksins, Jóannes Eidesgaard, vísti í framløgu síni á Gamla Apoteki á, at eftir hansara tykki er Hvítubók meira at meta sum eitt søluátak enn ein Hvítubók.

– Um vit hyggja at forsiðuni í hesi bók, so sæst eitt prýðiligt logo við tekstinum Føroyskt Fullveldi. Hetta myndar als ikki fyri objektiviteti, tá talan er um eina slíka Hvítubók, men fær teg heldur at hugsa um eitt søluátak fyri føroyskum fullveldi, eins og talan var um at selja vaskimaskinur, kolískap ella okkurt annað líknandi.

Jóannes Eidesgaard vísti eisini á, at tað í veruleikanum ikki eru meira enn einar 14 til 15 síður í Hvítubók, ið veruliga eru viðgerandi. Restina, ið er søgulig kunnán um Føroyar og kunnán um onnur smárik, heldur hann bert vera ifyllu, ið betur hevði høskað í onkrari lærubók.

Amboðskassin

Tá Hvítubók 1. september alment varð leysgivin gjørdi Hogni Hoydal greitt, at bók-in skuldi metast sum ein amboðskassi, har samgonga, andstøða og oll onnur kundur fara niðuri eftir amboðum at byggja nakað upp við. Men sambært Jóannes Eidesgaard inniheldur amboðskassin hjá Høgna

Hoydal ikki serliga nógv amboð. Í hvussu so er, er talan ikki um amboð at byggja nakað upp við. Formaður Javnaðarfloksins sigur, at amboðini í hesum góða amboðskassa eftir hansara tykki eru bittong, sag, vinkulslípari og kúbein.

Bittongin er við, fyri at bita nakað av, sagin, fyri at fáa kappað nakað av, vinkulslíparin er við, fyri at tað skal bera til at kappja nakað av, ið er ógvuliga hart og at enda er kúbeinið eisini í kassanum, so tað skal bera til at slíta nakað sundur.

– Upphyggjandi amboð dugi eg als ikki at siggia í amboðskassanum. Har er einki vaturspass ella nakar rættisnóður, ið kann siga, um hetta er beint ella hetta er skeivt, sigur ein avgjördur formaður í Javnaðarflokkinum.

Dream Case

Javnaðarflokkurin hevur lisið fylgibindið um búskap við stórum áhuga, og niðurstøða floksins er, at hon als ikki kann nýtast sum grundarlag fyri skilgøðum broytingum í ríkisrættarlugu

stóðuni.

Millum annað visir Javnaðarflokkurin á, at stór ósemja hevur verið millum teir búskaparfrøðingar, ið skrivað hava búskaparfrágreiðingina, og tí inniheldur frágreiðingin ónga niðurstøðu. Flokkurin visir á, at ósemjan hevur verið so mikið stór, at endin hevur verið, at teir ymisku búskaparfrøðingarnir hava skrivað bókina í brotum, hvør fyri sær. Tí heldur flokkurin tað vera skeivt, tá sagt verður, at bókini byggir á felags hugsanir hjá nókrum av okkara fremstu búskaparfrøðingum.

Men hetta er ikki einasti veikleiki, Javnaðarflokkurin visir á, í fylgibindinum um búskap verður gingið út frá einum ævigin avlopi á føroysku figgjarlógini. Tosað verður um eina skiftistíð á 15 til 20 ár og ein figgjargilgan vokstur á 2 prosent. Búskaparbólkurin sigur, at talan er um sokallaðar »worst case« útrokningar, ið mekir, at allatíðina byggja útrokningarnar á, hvussu stóðan í ringasta føri hevði verið. Menn hetta er Javnaðarflokkurin als ikki

Jóannes Eidesgaard heldur, at í Hvítubók er talan um ein bilagdan arbeiðssetning og tí er ikki talan um eina Hvítubók í orðsins rétta týdningi

Mynd: Jens Kristian Vang

samdur í, tí eftir hansara tykki er talan um »dream case« útrokningar, ið als ikki kunnu sammetast við veruleikan, men byggja á dreymahugsjónir.

Javnaðarflokkurin visir á, at als eingin sensitiv analysis er gjord í búskaparpartinum av Hvítubók. Høvundarnir hava als ikki einki gjørt við møguleikan fyri, at figgjargilgu víðurskiftini broytast, til dømis orskað av svika-

ligum fiskiskapi.

Samanumtikið heldur Javnaðarflokkurin litið um Hvítubók, men áðannað verður tó, at broytingar í ríkisrættarlugu stóðuni eru á veg, og ætlar Javnaðarflokkurin at gera sitt til, at samstundis sum hetta verður gjørt, verður eisini hugsað um vælferð og trivnað hjá tí einstaka føroyingi-num.

Javnaðarflokkurin visir á, at um 20 ár undir einum føroyskum fullveldi er keypiorkan hjá føroysku familjuni munandi lægri enn hjá øðrum londum, ið vit samanbera okkum við

Mynd: Jens Kristian Vang

Familjan als ikki við

Javnaðarflokkurin fílist á, at Hvítubók als ikki viðgerð støðuna hjá vanligu føroyska húskinum eftir eina møguliga loysing frá Danmark

JOHN JOHANNESSEN

Tað fellur ikki í góða jørd hjá Javnaðarflokkinum, at vælferðin hjá vanligu føroysku familjuni als ikki er viðgjord í Hvítubók ella nøkrum av fylgibindum hennara. Flokkurin visir á, at Hvítubók einans viðgerð landsbúskapin sum heild, men viðmerkir, at hesar útrokningar eru alt ov hjart-

skygdar og kunnu als ikki væntast at halda.

Fyri at geva eina mynd av stóðuni hjá vanligu føroyska húskinum eftir loysing frá Danmark, hevur Javnaðarflokkurin sett saman eitt roknistykki. Í hesum roknistykki er indextalið 100 nýtt fyri keypiorkuna hjá vanligu føroyska húskinum í dag. Verður hetta samanboreið við støðuna hjá

einum vanligum donskum húski í dag, er talið 112. Javnaðarflokkurin visir á, at hetta vil siga, at fyri hvørjar 100 krónur ein vanlig føroysk húsmóðir hevur at keypa fyri, so hevur vanligu danska húsmóðurin 112 krónur.

Í roknistykkinum hevur Javnaðarflokkurin roknað við einum búskaparvokstri á 1,7 prosent um árið, og

samanber hann støðuna í dag við støðuna um 20 ár. Tá er føroyska indextalið komið upp á 115 krónur meðan tað danska er komið heit upp á 175 krónur. Hetta merkir, at keypiorkan hjá føroysku familjuni veksur litið og einki í mun til keypiorkuna hjá »familien Danmark« eftir møguligu loysingina. Tískil heldur Javnaðarflokkurin tað beinleiðis

vera óðamannaverk at leypa upp á fullveldisvognin hjá Tjóðveldisflokkinum.

Økt skattatryst og máttloysi

Javnaðarflokkurin roknar við einum øktum skattatrysti, um fullveldisatklarnir verða framar í verki, og vantar hann, at hetta fer at merkja, at føroyingar flyta av landinum í hóptali, eins og teir gjordu í kreppuárunum. Og fer hetta at merkja, at næstan bert eldri fólk verða eftir í Føroyum.

Javnaðarflokkurin tryr nevnliga ikki uppá spádómarnar hjá Høgna Hoydal, at føroyskt fullveldi fer at birta virkisfýsni í Føroya Fólki, soleiðis, at tey finna uppá nýggjar vinnur. Tvørturímóti heldur Javnaðarflokkurin, at minking í føroyska búskapinum og harvið eisini keypiorkuni og livistøðinum hjá føroysku familjuni fer at merkja máttloysi, eins og tað gjørdi í kreppuárunum fyrst í 90'um. Sambært Javnaðarflokkinum er tað vísisdaliga prógvað, at tíðarskeið við lægri livistøði als ikki hava við sær ótt virkisfýsni, men heldur ger fólk bangin fyri at fara í gongd við nýggjar fløgur.

Fyri enn einaferð at strika undir, hvussu ovurbjartskygd Hvítubók er, visir Javnaðarflokkurin á, at tað á blaðsíðu 102 í Hvítubók verður tosað um tillagar í fiskivinnuni, ið gera, at tað almenna sleppur undan at rinda mistuløn. Sum Javn-

aðarflokkurin skilir hesa orðing, eru bert tveir møguleikar at føra hetta út í verki. Annar er, at mistalønin verður avtíkn við lóg, og hin er, at fiskiskapurin verður so mikið góður, at als ikki verður neyðugt við minstuløn. Flokkurin visir á, at um talan er um tað fyrsta, verður figgjargilga stóðan hjá sjómanninum ring, og at lítil og eingi líkindi eru fyri tí seinna møguleikanum.

Breið semja

Løgmaður segði í Sosialinum leygardagin, at neyðugt er við breiðari semju um, hvat skal gerast viðvíkjandi ríkisrættarlugu stóðu Føroya. Hesum er Javnaðarflokkurin samdur í, men hann visir á, at um hetta er tað, hann í veruleikanum vil, eigur hann at taka initiativ, og visir Jóannes Eidesgaard á, at Javnaðarflokkurin altíð er til at fáa samband við.

Men Javnaðarflokkurin leggur dent á, at hann ætlar sær at finna eina loysn á ríkisrættarlugu stóðuni inn í ríkisfelagsskapin. Spurdur, um vert er at hugsa um hugtakið Frælsur Felagsskapur, sum er ein av møguleikum úr Hvítubók, svarar Jóannes Eidesgaard, at hetta kanska er ein møguleiki, ið átti at verið kannaður nærri, og visir hann á, at tað ikki er navn á hugtakinum, men ítókliga stóðan, ið er avgerandi fyri Javnaðarflokkin.